

Osmo razmatranje
u Godini priprave za svečanu obnovu Posvete svijeta Božjemu milosrđu
(22. 10. 2021. – 22. 10. 2022.)
22. svibnja 2022.

„...učini da svi stanovnici zemlje dožive tvoje milosrđe...”
(iz Čina posvete svijeta Božjemu milosrđu sv. Ivana Pavla II.)
Piše: mons. Marek Jędraszewski, nadbiskup, metropolit krakovski

Iskustvo čovjeka i svijeta

Moleći Gospodina Boga da svi stanovnici zemlje dožive tj. imaju iskustvo Božjeg milosrđa, Ivan Pavao II. nije mislio na *iskustvo* kako se obično poima i kako ga razumijevaju prirodne znanosti, osobito fizika i kemija.

Fizičko iskustvo, često nazvano i eksperiment, temelji se na tome da se u kontroliranim laboratorijskim uvjetima izazove neka pojava koju je moguće ponoviti. Osoba koja vrši eksperiment promatra i mjeri, tj. kvalitativno i kvantitativno opisuje promatranu pojavu. Zahvaljujući tome, iskustvo je moguće objasniti unutar postojećega znanja.

Eksperiment je također izvor znanja o zakonima materijalnog, fizičkog svijeta, velika pomoć u utvrđivanju istinitosti njegovih zakonitosti; štoviše, može pridonijeti razvoju znanosti. Na to je ukazao i Francis Bacon, engleski filozof, esejist, pravnik i državnik koji je živio na prijelazu iz 16. u 17. st. Bacona se smatra jednim od tvoraca suvremene znanstvene metodologije koja se oslanja na eksperiment i indukciju. O važnosti iskustva/iskustvenog pisao je u 17. st. i glasoviti francuski matematičar, fizičar, esejist i filozof, Blaise Pascal. On je isticao da je iskustvo „istinski učitelj kojeg u fizici treba slušati.“

Govor o iskustvu prisutan je i u Svetom Pismu. Knjiga Mudrosti govori o tome da Bog sam iskušava ljude:

Za malo muke zadobili su dobra velika, jer Bog ih je stavio na kušnju i našao da su ga dostojni. Iskušavao ih je kao zlato u taljiku i primio ih kao žrtvu paljenicu. (Mudr 3, 5-6)¹

To posebno Božje iskušavanje značajno se razlikuje od „iskušavanja“, odnosno eksperimenata u prirodnim znanostima sa svrhom produbljivanja znanja o svijetu onoga koji vrši eksperiment i želi s drugima podijeliti rezultate do kojih je došao. Međutim, kod Boga koji iskušava čovjeka ni u kojem slučaju se ne radi o „proširenju“ Njegova znanja o čovjeku. On naime o čovjeku zna sve. Zna ne samo njegovu prošlost, već i njegovu budućnost. Iskušavajući čovjeka, Bog mu želi pokazati čitavu istinu o njemu samomu. Nekada je ona radosna, puna slavljenja i zahvalnosti, ako čovjek, po Marijinu primjeru, zahvaljuje Svemogućemu za velika djela koja mu je On učinio (usp. Lk 1, 46-49). Ipak, događa se da Bog dopušta da čovjeka dotaknu bolne kušnje, da otkrije potpunu istinu o njemu, da ga liši preuzetnog pouzdanja u sebe i u vlastite snage.

Potresan primjer takve Božje kušnje je Petrovo zatajenje. Najprije je na Posljednjoj Večeri žarko uvjeravao Isusa: *Ako se i svi sablazne zbog tebe, ja se nikada neću!* (Mt 26, 33b) U tom svom uvjerenju o vlastitoj nesalomljivosti ustrajao je nekritički, ne obraćajući pozornost na Isusovo upozorenje: *Zaista, kažem ti, još ove noći, prije negoli se pijetao oglasi, triput ćeš me zatajiti.* (Mt 26, 34b) No, pun sebe, Petar odvraća svome Učitelju: *Bude li trebalo i umrijeti s tobom, ne, neću te zatajiti.* (Mt 26, 35a) Možda je tu samouvjerenost dodatno osnažila činjenica da se jedini od

¹ <https://biblija.ks.hr/> (i svi kasniji navodi iz Svetog Pisma)

učenika u Maslinskom vrtu, kad su vojnici došli uhititi Isusa, usudio te: *trgnu mač, udari slugu velikoga svećenika i odsiječe mu uho.* (Mt 26, 51b) Sigurno je bio zatečen Isusovom naredbom dok je On dopuštao da Ga uhite: *Vrati mač na njegovo mjesto jer svi koji se mača laćaju od mača i ginu.* (Mt 26, 52b) Međutim, kada je došlo do istinske kušnje vjernosti i hrabrosti, Petar je triput zatajio svoju povezanost s Isusom. I kada je treći put odlučno zanijekao da poznaje Isusa, pijetao je zapjevao. U tom trenutku: *Gospodin se obazre i upre pogled u Petra.* (Lk 22, 61) Kušnja kojom ga je Krist iskušao, pokazala je Petrovu slabost. No, s druge strane pokazala je da je Petar usprkos svemu bio čovjek ispravne savjesti, sposoban za pokajanje i spreman za osobno obraćenje.

Iskušenja koja Bog pripušta čovjeku dio su Njegove čudesne pedagogije koja za konačni cilj ima dobro ljudi. Zato Autor Poslanice Hebrejima piše:

Ta još se do krvi ne oduprieste u borbi protiv grijeha. Pa zar ste zaboravili opomenu koja vam je kao sinovima upravljena:

*Sine moj, ne omalovažavaj stegom Gospodnje
i ne kloni kad te on ukori.*

*Jer koga Gospodin ljubi,
onoga i stegom odgaja,
šiba sina koga voli.*

Poradi vašega odgajanja trpite. Bog s vama postupa kao sa sinovima: a ima li koji sin kojega otac stegom ne odgaja? Pa ako niste pod stegom, na kojoj su svi imali udjela, onda ste kopilad, a ne djeca. Zatim, tjelesne smo oce imali odgojiteljima i poštovali ih. Pa nećemo li se kudikamo više podlagati Ocu duhova te živjeti? Oni su nas doista nešto malo dana stegom odgajali kako se njima činilo, a On – nama na korist, da postanemo sudionici njegove svetosti.

Isprva se, doduše, čini da nijedno odgajanje nije radost, nego žalost, ali onima koji su njime uvježbani poslije donosi mironosni plod pravednosti. Zato uspravite *ruke klonule i koljena klecava, poravnite staze za noge svoje* da se hromo ne iščaši, nego, štoviše, da ozdravi. Nastojte oko mira sa svima! I oko posvećenja bez kojega nitko neće vidjeti Gospodina! Pripazite da se tko ne sustegne od milosti Božje. (Heb 12, 4-15a)

Donekle se na tu misao iz Poslanice Hebrejima u svojoj Prvoj Poslanici nadovezuje sv. Petar kada u raznovrsnim kušnjama koje Bog šalje vidi priliku za osobni rast u vjeri i jamstvo vječnoga spasenja svakog kršćanina:

Zbog toga se radujte, makar se sada možda trebalo malo i žalostiti zbog različitih kušnja: da prokušanost vaše vjere – dragocjenija od propadljivog zlata, koje se ipak u vatri kuša – stekne hvalu, slavu i čast o Objavljenju Isusa Krist. (1 P 1, 6-7)

Iskustvo Boga

Spoznaja i otkriće istine često postaje izvor velike radosti koju doživljava iskušavani. Primjer za to je i vlč. Józef Rogaliński, DI, rektor Velikopoljske akademije u Poznańu, koji je u 18. st. objavio priručnik iz fizike u četiri sveska pod naslovom *Iskustvo – posljedica stvari podložnih osjetilima*. Vlč. Rogaliński nije bio samo teoretičar prirodno-matematičkih znanosti. On se istaknuo i kao preteča predavača koji su držali besplatna javna predavanja na koja je pozivao ne samo studente poznajnskog Sveučilišta, već i sve stanovnike grada, osobito obrtnike. U središtu njegovih predavanja bila je eksperimentalna fizika. Ti eksperimenti donosili su ne samo slušateljima, već i njemu samomu mnogo zadovoljstva i radosti pa je tako eksperiment opisao kao istraživanje istine koja duši donosi „svojevrsnu slast i ushićenje“.

Slično stanje duha, samo neusporedivo intenzivnije, može zahvatiti čovjeka, kada mu po Božjoj volji biva dano upoznati istinu u Bogu samome. Doživljaj te istine ne događa se na čovjekovu

inicijativu, a još manje je rezultat ranije planiranog, a potom precizno izvršenog eksperimenta. Nego, Bog čini da čovjek bivâ – prema svojim ograničenim mogućnostima – sudionik i svjedok Njegove istine. Sam Bog dariva čovjeka neobičnom slašću spoznaje Njegovih Otajstava.

Kad mi dođoše riječi tvoje, ja sam ih gutao: riječi tvoje ushitiše i obradovaše srce moje. Jer sam se tvojim zvao imenom, o Jahve, Bože nad Vojskama. (Jr 15, 16)

U odgovoru Jeremija čuje Boga kako ga ohrabruju u njegovu proročkom poslanju među stanovnicima Jeruzalema:

Učinit ću od tebe za ovaj narod zid od mjedi, neosvojiv. Borit će se protiv tebe, al' te neće nadvladati, jer ja sam s tobom, da te spasim i izbavim – riječ je Gospodnja. Izbavit ću te iz ruku zlikovaca i otkupiti te iz ruku silnika. (Jr 15, 20-21)

Tako pred nama otkriva još jednu vrstu iskustva o kojem govori Biblija. Ako je prva vrsta bilo iskustvo određene objektivne kušnje koju Bog pripušta čovjeku da bi upoznao istinu o sebi, u ovom slučaju govori se o subjektivnom iskustvu. Čovjek je kušan nečim, za što s potpunom sigurnošću može reći: ja sam to iskusio, upravo mi se to dogodilo – i zato: ja o tome svjedočim.

U tom smislu osobito je „rječita“ Petrova reakcija na Isusovo Preobraženje na gori Tabor. Papa Benedikt XVI., nadovezujući se na taj događaj, u knjizi *Isus iz Nazareta* piše da su trojica učenika, Petar, Jakov i Ivan

potresena veličinom viđenja. 'Božji strah' ih zahvaća, kako smo vidjeli, i u drugim trenutcima u kojima su iskusili Božju blizinu u Isusu, osjećajući pritom i vlastitu bijedu, gotovo su ukočeni od straha. 'Bijahu prestrašeni', kaže nam Marko (9, 6). A Petar ipak govori, iako u svojoj oduzetosti 'nije znao što da kaže' (9, 6): 'Učitelju, dobro nam je ovdje biti! Načinimo tri sjenice: tebi jednu, Mojsiju jednu i Iliji jednu.' (9, 5)²

Petrove riječi bile su posljedica onoga što je doživio zajedno s Jakovom i Ivanom. Papa Benedikt XVI. dalje piše:

Na brdu prva trojica vide sjaj slave Božjega kraljevstva u Isusu. Na brdu ih zasjenjuje sveti Božji oblak. Na brdu – u razgovoru preobraženoga Gospodina sa Zakonom i Prorocima – oni spoznaju da je došao istinski Blagdan sjenica. Na brdu oni iskustveno samoga Isusa doživljavaju kao živu Toru, čitavu Božju riječ. Na brdu oni vide 'silu' (*dýnamis*) kraljevstva koje dolazi u Kristu.³

Radi toga žele ostati na Taboru, kao svjedoci, u nekoj mjeri i kao sudionici Njegove slave. A kada snagom primljenoga Duha Svetoga, pođu u svijet i kada budu poučavali sve narode (usp. Mt 28, 18-20), kao svjedoci Preobraženja, naviještati će istinu o Isusu Kristu Sinu Božjemu. Zato sv. Petar u svojoj Drugoj Poslanici piše:

Ta nismo vam navijestili snagu i dolazak Gospodina našega Isusa Krista slijedeći izmudrene priče, nego kao očevici njegova veličanstva. Od Oca je doista primio čast i slavu kad mu ono od uzvišene Slave doprije ovaj glas: Ovo je Sin moj, Ljubljeni moj, u njemu mi sva milina! Taj glas, koji s neba dopiraše, čusmo mi koji bijasmo s njime na Svetoj gori. (2 P 1, 16-18)

² Benedikt XVI., *Isus iz Nazareta I*, Verbum, Split 2012.

³ Isto.

Iz Božjega „dodira“ i osobne spoznaje Boga izvire ljubav koja obuhvaća i proniče čitavo čovjekovo srce. Tako sv. Augustin u svojim *Ispovijestima* priznaje:

Ne sumnjam, nego sigurnom znam, Gospodine, da te ljubim. Pogodio si moje srce svojom riječju, i uzljubio sam te. Ali, evo nebo i zemlja i sve što je na njima odasvud mi govore neka te ljubim, i ne prestaju to govoriti svima kako im ne bi bilo izgovora (Rim 1, 20). Ali ti ćeš se još dublje smilovati onome kome se budeš smilovao i milosrđe ćeš iskazati onome kome budeš milosrdan (Izl 33, 19). Inače bi nebo i zemlja gluhima navješćivali tvoju slavu. A što ljubim kada tebe ljubim? Ne ljubim ljepote tjelesne, ni krasote vremenite, ni sjaja svjetla što eto ovim očima prija, ni slatkih napjeva milozvučnih pjesama, ni mirisa cvijeća, pomasti ili mirisnih trava, ni mane ni meda, ni udova stvorenih za tjelesni zagrljaj: svega toga ja ne ljubim kad ljubim Boga svog. Pa ipak ljubim neko svjetlo, neki glas, neki miris, neko jelo, i neki zagrljaj, kad ljubim Boga svog: svjetlo, glas, miris, jelo, zagrljaj svoga unutarnjeg čovjeka, gdje svijetli mojoj duši nešto čega ne obuhvaća prostor, gdje zvuči nešto čega ne odnosi vrijeme, gdje miriše nešto čega ne razasipa vjetar, gdje je tîk kojega ne smanjuje uživanje, gdje je čvrsti zagrljaj kojega ne raskida zasićenost. To je ono što ljubim kad ljubim Boga svog. (X, 6)⁴

Mistično iskustvo Boga

Spoznaja Boga biva osobito intenzivna i u nekoj mjeri tajanstvena u slučaju mističnih iskustava koje u određenom trenutku mogu prijeći u ekstazu. U njima se ljubav prema Bogu često povezuje s velikom patnjom. Upravo to se dogodilo na blagdan Uzvišenja Svetog Križa, 14. rujna 1224. kada je sv. Franjo iz Asiza u La Verni dobio milost na svome tijelu nositi biljege Kristove muke. Oni su za njega bili i znakovi velike radosti i izvor velikog trpljenja. U pjesmi koju je ispjevao, *Borba ljubavi*, prikazuje Krista – svoga Zaručnika, Ljubljenog svoga – koji, skriven likom Serafina sa šest krila, užarenim kopljem probada njegove ruke, noge i bok, i kojega ljubi žarkom ljubavlju usprkos bolu koji podnosi. (...) Sličan opis mistične ekstaze zahvaljujemo sv. Tereziji Avilskoj koja je živjela u 16. st. i koju je papa Pavao VI. proglasio crkvenom naučiteljicom. Jedan od prijelomnih trenutaka njezinog života bio je, prilično „slučajan“, susret s knjigom *Ispovijesti* sv. Augustina.

Kako sam počela čitati *Ispovijesti*, čini mi se da sam sebe vidjela tamo. Puno sam se počela preporučivati ovomu slavnom svecu. Kada sam stigla do njegova obraćenja i pročitala kako je čuo onaj glas u vrtu, učini mi se da ga je Gospodin uputio upravo meni, tako je to osjetilo moje srce. Provela sam dugo vremena sva grcajući u suzama i u sebi samoj od velike žalosti i muke. Ah, što li podnese duša, Bože mili, zato što je izgubila slobodu koju je trebala imati da bi bila gospodarica, i koliko li mučenje pretrpi! Ja se sada čudim kako sam mogla živjeti u takvom mučenju. Neka bude blagoslivljan Bog koji mi je dao život da se izbavim tako smrtonosne smrti. (9, 8)⁵

Obraćenje koje je tada doživjela, s godinama ju je dovelo do mističnog iskustva koje je opisala u knjizi *Moj život*. Jednog dana, za vrijeme osobne molitve, imala je viđenje kerubina „zažarena lica“.

Vidjela sam mu u rukama dugačko zlatno koplje, a na vršku željeza činilo mi se da bijaše malen oganj. Činilo mi se da mi je time nekoliko puta probo srce i da mi je sezalo do utrobe. Kad ga je izvadio, činilo mi se da je odnosi sa sobom. Sva bih ostala zažarena ljubavlju prema Bogu. Bol bijaše tako velika, da me prisiljavala ispuštati one jecaje. Slast koju mi pruža ova prevelika bol tako je neizmjerne, da se ne može poželjeti da mine, niti se duša može naslađivati čim doli Bogom. Nije to tjelesna bol, nego duševna, premda

⁴ Aurelije Augustin, *Ispovijesti*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1973.

⁵ Sv. Terezija Avilska, *Moj život*, Kršćanska sadašnjost i Hrvatski karmelićani i karmelićanke, Zagreb 1991.

ponešto sudjeluje i tijelo, pa čak i puno. To je tako blago udvaranje koje se vodi između duše i Boga, da usrdno molim njegovu dobrotu neka dade da ga okusi onaj tko bude mislio da lažem. (29, 13)

Poseban opis viđenja i objava Gospodina Isusa nalazimo u *Dnevniku* s. Faustine. Ona je bila savršeno svjesna da ljudske riječi nisu u stanju izreći ono što je doživljavala. Zato je zapisala:

Moram opisati susret svoje duše s Tobom, o, Bože, u trenutcima Tvojih posebnih nadahnuća. Moram pisati o Tebi, o neshvatljivom milosrđu prema bijednoj duši mojoj. Tvoja sveta volja život je duši mojoj. To mi je zapovjedio onaj koji mi Tebe, Bože, zamjenjuje ovdje na zemlji, koji mi tumači Tvoju svetu volju. Isuse, vidiš kako mi je teško pisati, kako ne znam jasno izraziti što u duši osjećam. O, Bože, može li ijedno pero napisati ono za što često ne postoje ni riječi? Ali Ti mi, Bože, kažeš da mi je pisati i to mi je dovoljno. (Dn 6)

Sveta Faustina doživjela je mnoge susrete s Gospodinom Isusom. Počele su jednog srpanjskog dana 1924. godine. Helena Kowalska bila je na zabavi u parku Venecija u Łódźi, kada je

ugledala Isusa pored sebe. Isusa izmučena, razodjevena, svega prekrivena ranama, kako mi govori ove riječi: ***Dokad ću te trpjeti i dokle ćeš me varati?*** U tom trenutku prestala je ugodna glazba, ostali smo Isus i ja. (Dn 9)

Jedno od posljednjih viđenja o kojemu saznajemo iz njezina *Dnevnika* dogodilo se nedugo prije njezine smrti, 17. lipnja 1938. godine. Bio je to nagovještaj skorašnjeg odlaska u Nebo:

Odmah u petak iza Tijelova osjećala sam se tako loše da sam pomislila da se bliži toliko željeni čas. (...) Ipak kada bih uronila dublje u molitvu, spoznala sam da to još nije trenutak oslobođenja, tek zov Zaručnika izdaleka. Kada sam susrela Gospodina, rekla sam Mu: „Zavaravaš me, Isuse, pokazuješ mi otvorena vrata neba, a onda me opet ostavljaš ne zemlji.“ Isus mi je odgovorio: ***Kada u nebu budeš gledala ove svoje dane, obradovat ćeš se i poželjet da ih je bilo više. Ne čudim se, kćeri moja, da to sada ne možeš shvatiti jer je tvoje srce ispunjeno bolom i čežnjom za mnom. Sviđa mi se tvoja osjećajnost. Neka ti bude dovoljna moja riječ – ne još dugo.*** I moja se duša ponovno našla u izgnanstvu. Sjedinila sam se u ljubavi s Božjom voljom, prepuštajući se njenoj milostivoj prosudbi. (Dn 1786-1787)

Opisani događaj bio je svojevrstan nastavak onoga što je s. Faustina doživjela nešto više od godinu dana ranije, tj. 6. svibnja 1937., na svetkovinu Uzašašća Gospodinova:

Danas je od ranoga jutra moja duša prožeta Bogom. Nakon sv. Pričesti bila sam s Ocem Nebeskim. Moja je duša bila uvučena u samo središte ljubavi. Shvatila sam da se nijedno izvanjsko djelo ne može usporediti s čistom Božjom ljubavlju... Vidjela sam radost Utjelovljene Riječi i bila uronjena u Božju Trojstvenost. Kada sam došla k sebi čežnja mi je ispunila dušu, čeznem za sjedinjenjem s Bogom. Obuzela me tako silna ljubav prema Nebeskom Ocu da čitav taj dan nazivam trajnom ekstazom ljubavi. Ta nutarnja sigurnost koju mi Bog daje o svojoj ljubavi prema meni i kako mu je mila moja duša, daje duboki mir. Danas nisam mogla ništa jesti. Bila sam nasićena ljubavlju. (Dn 1121)

Čitav taj dan s. Faustina proživljavala je „ekstazu ljubavi“. Blaženi Mihael Sopoćko bio je osobno svjedok ekstaze koju je, zahvaljujući Božjoj milosti, doživjela mjesec dana prije smrti. U svom tekstu naslovljenu *Moje sjećanje na blage uspomene s. Faustinu* svjedoči:

Jednom sam vidio sestru Faustinu u ekstazi. Bilo je to 2. rujna 1938. kada sam je posjetio u bolnici na Prądniku i došao se pozdraviti s njom jer sam putovao u Vilnius. Izašavši,

nakon nekoliko koraka, sjetio sam se da sam joj donio više desetaka primjeraka objavljenih (*knjižica, bilj. prev.*) u Krakovu, u kojima su bile molitve o Božjem milosrđu (devetnica, litanije, krunica). Odmah sam se vratio kako bih joj ih uručio. Kada sam otvorio vrata sobice u kojoj se nalazila, vidio sam je uronjenu u molitvu u sjedećem stavu, kako gotovo lebdi iznad kreveta. Pogled joj je bio upravljen u neki nevidljiv predmet, zjenice snažno raširene. Nije čak obratila pozornost na moj ulazak, a ja sam se, ne želeći joj smetati, htio odmah povući. Ipak, brzo je došla k sebi, primijetila me i ispričala se što nije čula moje kucanje ni ulazak. Dao sam joj molitve i oprostio se od nje, a ona mi je rekla: „Do viđenja, u nebu!“ Kada sam je potom, 26. rujna, posljednji put vidio u Łagiewnikima, nije više htjela razgovarati sa mnom, možda nije ni mogla, rekavši samo: „Zauzeta sam razgovorom s Ocem Nebeskim.“ Doista, djelovala je poput kakvog nadzemaljskog bića. Tada više nisam imao ni najmanje sumnje da je ono što je pisala u svom *Dnevniku* o svetoj Pričesti koju joj je donosio anđeo, istina.

Iskustvo Božjega milosrđa

U Drugoj Poslanici Korinćanima sv. Pavao piše o posebnim naporima kršćana nastanjenih u Korintu. Apostol, između ostalog, govori o dokazima da u njemu djeluje Krist: *koji prema vama nije nemoćan, nego je snažan među vama.* (2 Kor 13, 3) Ta je snaga objavljena u Njegovu pashalnom otajstvu jer Krist *raspet bi, istina, po slabosti, ali živi po snazi Božjoj.* (2 Kor 13, 4) I ranije je sv. Pavao pisao slično, pa tako u svojoj Prvoj Poslanici Korinćanima govori: *a mi propovijedamo Krista raspetoga: Židovima sablazan, poganima ludost, pozvanima pak – i Židovima i Grcima – Krista, Božju snagu i Božju mudrost. Jer lúdo Božje mudrije je od ljudi i slabo Božje jače je od ljudi.* (1 Kor 1, 23-25) Svjestan tog posebnog doživljaja Kristove snage koja djeluje u srcima kršćana, sv. Pavao je pozivao Korinćane da iskušavaju i sami sebe kad je u pitanju stanje njihove vjere: *Same sebe ispitujte, jeste li u vjeri! Same sebe provjeravajte! Zar ne spoznajete sami sebe: da je Isus Krist u vama?* (2 Kor 13, 5)

Spomenute riječi Apostola Naroda iz Prve Poslanica Korinćanima možemo primijeniti na otajstvo Božjega milosrđa. Upravo je ono ova Božja snaga i Božja mudrost kao najveći i najizvršniji plod Kristove Pashe. Po Božjem milosrđu Krist nam pokazuju Svoju moć po kojoj uvijek iznova postajemo djeca Nebeskog Oca. Kršćani koji vjerno svjedoče o Božjem milosrđu, potpuno opravdano u svoj poniznosti i velikoj radosti, mogu za sebe reći da su ustrajni u vjeri i da je u njima sâm Krist. Tako je zasigurno bilo i u slučaju sv. Franje Asiškoga kojega je Krist doveo do obraćenja te je postao najganutljiviji, a samim time i najuvjerljiviji svjedok Njegova beskrajnog milosrđa. Toma Čelanski u *Prvom životopisu* sv. Franje piše:

Jednoga dana, kada je [Franjo] iz sve snage zazvao Božje milosrđe, Gospodin ga je uputio što mu je činiti. Ispunila ga je tako velika radost da je, ne mogavši se suzdržati, nešto izvikivao što su i drugi mogli čuti. (...) Ljudi su mislili da se kani oženiti pa su ga stali ispitivati. (...) On im je odgovarao: 'Oženit ću najplemenitiju i najljepšu zaručnicu od svih, kakvu još niste vidjeli, koja je izgledom iznad svih, i mudročću sve nadvisuje.' Doista, ta od Boga bezgrješna zaručnica red je koji je započeo, a skriveno blago kraljevstvo je nebesko za kojim je toliko čeznuo. Naposljetku, u njemu se imao ispuniti evandeoski poziv, imao je biti sluga evanđelja u vjeri i istini. (III, 7)

Tako je bilo i u životu sv. Terezije Avilske koja u knjizi *Moj život* piše:

Ah, Gospodaru duše moje. Kako li ću moći uzveličati milosti koje ste mi tijekom tih godina udijelili! I kako ste me u to vrijeme, kada sam Vas najviše vrijeđala, za kratko vrijeme pripravljali, uz vrlo veliko kajanje, da uživam Vaše blagodati i milosti! Zapravo posezali ste, Kralju moj, za najprofinjenijom i najmučnijom kaznom što je za me mogla postojati, kao Onaj koji je dobro razaznavao ono što će mi biti najmučnije. Moja ste nedjela kažnjavali velikim darovima. (7, 19)⁶

⁶ Usp. bilj. 5.

Tako je bilo i u slučaju sv. Faustine koju je Gospodin Isus nazvao tajnicom (usp. Dn 965) i rizničarkom (usp. Dn 570) Svoga milosrđa. Kao tajnica Božjega milosrđa nakon završetka duhovnih vježbi i obnove redovničkih zavjeta u studenom 1932., prvo je vidjela Gospodina Isusa, a potom svećenicima prenijela Isusovu poruku koju joj je tom prigodom dao:

Kćeri moja, pogledaj u moje milosrdno srce. Kada sam se zagledala u to Presveto Srce, iz njega su potekle iste one zrake kakve su i na slici – Krv i Voda. Shvatila sam kako je veliko Božje milosrđe. I ponovno mi je Isus ljubazno rekao: ***Kćeri moja, govori svećenicima o mom neizmjernom milosrđu. Sažiže me oganj milosrđa, želim ga izliti na duše. A duše ne žele vjerovati u moju dobrotu.*** Isus je iznenada iščeznuo. Čitav dan moj je duh bio (89) uronjen u stvarnu Božju prisutnost, usprkos žamoru i razgovoru koji su bili uobičajeni nakon duhovnih vježbi. To me nije ometalo. Moj duh bio je u Bogu i dok sam sudjelovala u tim razgovorima; čak sam bila i u posjeti u Derdyma. (Dn 177)

Svi oni, i sv. Franjo Asiški, i sv. Terezija Velika i sv. Faustina, doživjeli su neizmjereno Božje milosrđe. Tim više su osjećali poziv i obvezu da drugima naviještaju to isto milosrđe i da Boga cijelim srcem neprestano slave. U tom stavu nasljedovali su Mariju koja je – potpuno svjesna velikih djela koja joj je učinio Svesilni – u svom himnu *Magnificat* slavila Boga za milosrđe koje iskazuje *od koljena do koljena nad onima što se njega boje* (usp. Lk 1, 49-55).

Univerzalnost Božjega milosrđa

Božje milosrđe ima univerzalan karakter jer se odnosi na sve ljudi. Istina je to koja izvire iz tri riječi Gospodina Isusa. Prva od njih je sam početak molitve koju je naučio Svoje učenike, a počinje zazivom *Oče naš*. Bog je Otac svih ljudi – i zato *on daje da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima i da kiša pada pravednicima i nepravednicima.* (Mt 5, 45) Druga Isusova riječ je Njegov poziv: *Dođite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti.* (Mt 11, 28) Svi su ljudi, budući da su grješnici, „umorni i opterećeni“. Svi trebaju snagu i okrjepu. Svi iščekuju Božje milosrđe. Zato Isus, umirući na križu, izgovara značenjem neobično bremenitu treću riječ: *Žedan sam.* (Iv 19, 28) Žeđao je ne samo za kapljom vode koja bi osvježila Njegov „jezik koji je pekao i žedna usta“, kako pjevamo u pjesmi *Visi na križu* (pol. *Wisi na krzyżu*). Prvenstveno je žeđao za tim da svi ljudi u Njegovu milosrdnom Srcu nađu izvor vode *koja struji u život vječni* (usp. Iv 4, 14). Zato je Pavao i mogao, pošto se ispunila Pasha, u Poslanici Rimljanima napisati:

Ali gdje se umnožio grijeh, nadmoćno izobilova milost: kao što grijeh zakraljeva smrću, da tako i milost kraljuje pravednošću za život vječni po Isusu Kristu Gospodinu našem. (Rim 5, 20-21)

Poradi istine o univerzalnosti Božjega milosrđa, sv. Ivan Pavao Veliki izrekao je prošnju Bogu – *učini da svi stanovnici zemlje dožive tvoje milosrđe* – u Činu posvete svijeta Božjemu milosrđu. Ta se molitva upisuje u veliku tradiciju sadržajem sličnih molitava. *O moj Isuse, oprosti nam naše grijehe, očuvaj nas od paklenoga ognja, dovedi u raj sve duše, a osobito one kojima je najpotrebnije tvoje milosrđe* – molitva koju je Majka Božja naučila u Fatimi Luciju, Jacintu i Franju. A sam je Isus poučio sv. Faustinu kako treba moliti *Krunicu Božjega milosrđa*:

najprije izmoli jedan Očenaš, Zdravomarijo i Vjerujem u Boga..., a potom ćeš na zrcima „Očenaša“ moliti sljedeće: „Vječni Oče, prikazujem Ti Tijelo i Krv, Dušu i Božanstvo preljubljenoga sina Tvojega, Gospodina našega Isusa Krista, kao zadovoljštinu za grijehe naše i cijeloga svijeta“; na zrcima „Zdravomarija“ molit ćeš sljedeće: „Po Njegovoj pregorkoj mucu, budi milosrdan nama i cijelomu svijetu.“ Na kraju ćeš izmoliti triput ove riječi: „Sveti Bože, Sveti jaki Bože, Sveti besmrtni Bože, smiluj se nama i cijelomu svijetu.“ (Dn 476)

Upisujući se u tu veliku tradiciju molitava koje u sebi ističu univerzalnost Božjega milosrđa, Ivan Pavao II. moli Gospodina Boga za nešto više: ne samo za milosrđe za sve ljude, već i za to da svi stanovnici zemlje mogu doživjeti to milosrđe. Da svaki čovjek za sebe može reći: bio sam obdaren takvim i takvim konkretnim duhovnim ili materijalnim dobrom.

Da bismo razumjeli izvanrednost te prošnje sadržane u *Činu posvete svijeta*, potrebno je prethodno znati i razlikovati: Gospodin Bog prema Svojoj svetoj volji može obdariti određene ljude milošću Svoga milosrđa na nadnaravan način. To se događa u slučaju mističnih vizija ili ekstaza, neposredno, kao u primjeru sv. Franje Asiškoga, sv. Terezije Velike ili sv. Faustine.

S druge strane, Bog Svoje milosrđe može iskazivati na „običan“ način, posredno, u zajednici Crkve. Tada vjernici primaju duhovne ili materijalne darove po sakramentalnoj ili karitativnoj djelatnosti drugih osoba koje žive i djeluju u Crkvi. Stoga oni mogu – a i trebali bi – iz sveg srca zahvaljivati Bogu za primljene darove i slaviti Božje milosrđe.

Milosrđe mogu doživjeti i priznavaoci drugih religija, pa i nevjernici, koji se susreću s Božjim milosrđem po dobroti i posvećenju vjernika koji im pružaju duhovnu i materijalnu potporu. U tom slučaju, oni obdareni takvom dobrotom, neće to znati prepoznato kao dar Božjega milosrđa prema njima, neće zahvaljivati ni slaviti Boga. No, uvijek će biti pod Njegovom očinskom skrbi i ljubavi, a svoju će zahvalnost moći izraziti svojim neposrednim dobročiniteljima. A zahvaljujući njima, posredno će iskazati hvalu i samomu Bogu koji je izvor svakoga dobra.

O Božjemu milosrđu možemo govoriti i u slučaju kada ljudi dobre volje, nevjernici i oni koji ne pripadaju Crkvi, iskazuju dobrotu prema drugim osobama. A ako su vjernici oni koji su darivani, oni mogu slaviti Boga za dobro koje su doživjeli od strane nevjernika.

Ako su i darivatelji i darivani nevjernici, oni neće moći svjedočiti o Božjem milosrđu. No, njegovo realno postojanje bit će jasno ljudima vjericima koji će, gledajući dobro koje se događa po nevjernicima, u tome prepoznati blagoslovljenu pojavu dobrote i milosrđa Božjega na čiju sliku i priliku je stvoren svaki čovjek.

Sve ove gore navedene mogućnosti doživljavanja Božjega milosrđa zahtijevaju od vjernika „maštovitost ljubavi“⁷, o kojoj je Ivan Pavao II. pisao u Apostolskom pismu *Novo millennio ineunte*, na završetku Velikoga jubileja 2000. godine. Među ostalim ondje stoji napisano:

Vrijeme je nove 'maštovitosti ljubavi' koja se ne bi proširivala samo u prostoru učinkovitosti dane pomoći, već u sposobnosti da se postane bližnjim, solidarnim s onim tko trpi, tako da gesta pomoći ne bude doživljena kao ponižavajući prilog, već kao bratsko sudioništvo u nečijemu životu. (...) Ne bi li taj način bio najveće i učinkovito predstavljanje radosne vijesti Kraljevstva? Bez toga oblika evangelizacije, ostvarene pomoću ljubavi i svjedočanstva kršćanskog siromaštva, navještaj evanđelja – koji je isto tako prvi čin ljubavi⁸ – ulazi u opasnost da bude neshvaćen i da se utopi u moru riječi kojemu nas, iz dana u dan, današnje komunikacijsko društvo izlaže. Ljubav⁹ *djelâ* jamči nedvosmislenu snagu ljubavi¹⁰ *riječi*.¹¹

„Maštovitost ljubavi“ koju ističe sv. Ivan Pavao II. i koja se javlja kao nužan uvjet za doživljaj Božjega milosrđa ima univerzalan značaj: nije povezana ni s određenim vremenom ni s određenim prostorom.

⁷ U poljskom izvorniku na ovom mjestu je izraz „maštovitost milosrđa“.

⁸ U poljskom tekstu umjesto riječi *ljubav* koristi se riječ *milosrđe*.

⁹ U poljskom tekstu umjesto riječi *ljubav* koristi se riječ *milosrđe*.

¹⁰ U poljskom tekstu umjesto riječi *ljubav* koristi se riječ *milosrđe*.

¹¹ Ivan Pavao II., *Novo millennio ineunte. Ulaskom u novo tisućljeće*, Kršćanska sadašnjost, 2001.

Novi blaženici

Dan poslije posvete svijeta Božjemu milosrđu, u nedjelju 18. kolovoza 2002., Papa je služio sv. Misu na krakovskoj Błonji. Tom prigodom u red blaženika uzdigao je četiri posebno zaslužne osobe na „području milosrđa“. Bili su to nadbiskup Zygmunt Szczęsny Feliński, o. Jan Beyzym, isusovac, vlč. Jan Balicki i s. Sancja Janina Szymkowiak, *serafitka*. Oni su živjeli u 19. i 20. stoljeću. Djelovali su ne samo na području Poljske, već i Rusije (nadbiskup Feliński) te na Madagaskaru (o. Beyzym). Po njima je Bog na jednostavan način iskazivao Svoje milosrđe u različitim oblicima.

Kako je u svojoj homiliji naglasio Ivan Pavao II., bl. Jan Balicki jest i treba ostati primjer svim svećenicima kao gorljiv uzor dijeljenja sakramenta pokore i pomirenja: „Njegova služba milosrđa (...) posebno se snažno izrazila služenjem u ispovjedaonici. Uvijek je strpljivo i ponizno nastojao približiti grješnika Božjemu prijestolju.“

Nadbiskup Zygmunt Szczęsny Feliński uzor je domoljublja. On se snažno založio za „obranu slobode naroda“. U vrijeme siječanjskog ustanka, „vođen milosrđem prema braći“, otvoreno je stao „u obranu progonjenih“, što je platio dvadesetogodišnjim progonstvom u Rusiju. „O njemu je zapisano da je 'u vrijeme svoga progonstva, u svekolikoj tjeskobi, u uboštvu i molitvi, čvrsto stajao uz drvo križa i prepuštao se Božjem milosrđu.“ Danas takav program, po mišljenju Ivana Pavla II., poljskim biskupima treba rasvijetljivati njihovo djelovanje kad su u pitanju sredine koje su često daleko od Crkve, pa i izvan nje. „Taj program neka oblikuje vaš angažman u životu Crkve, a potom – ako je to ispravno i potrebno – društveno-politički život u državnoj, europskoj i svjetskoj areni.“ Unatoč sve snažnijoj propagandi liberalizma, slobode bez istine i odgovornosti, „pastiri Crkve ne mogu, a da ne naviještaju jedinu istinitu filozofiju slobode, istinu Kristova križa. Takva filozofija slobode je bitno povezana s poviješću našega naroda.“

Život s. Sancje, Janine Szymkowiak još prije ulaska u samostan, bio je ispunjen dobrotom „prema svim ljudima, a posebno prema najbjeđenijima i najpotrebitijima. Kao članica Marijanske zajednice i Kola Milosrđa sv. Vinka, pružala im je konkretnu pomoć.“ Kao *serafitka*¹² „još se predanije dala u službu drugima.“ „Teška vremena hitlerovske okupacije prihvatila je kao priliku za potpunu žrtvu vlastitog života za potrebite. Svoj redovnički poziv smatrala je darom Božjega milosrđa.“ Osjetili su to, među inima, i engleski i francuski ranjenici koji su u vrijeme Drugog svjetskog rata bili u Poznańu. Često su je zvali „anđeo dobrote“, a nakon smrti cjelivali joj mrtvu ruku govoreći: „Sveta Sancja.“ Trpljenja koja je podnosila zbog tuberkuloze prikazivala je Gospodinu Bogu za grješnike. Neposredno pred smrt (29. kolovoza 1942.), puna pouzdanja je rekla: „Umirem iz ljubavi, a Ljubav ljubavi ništa odbiti ne može.“ Čitav je svoj život bila vjerna onome što je izrekla još u mladenačkoj dobi: „Predati se Bogu znači predati se izgubljenima.“

Ako je djelovanje blaženih: nadbiskupa Felińskoga, vlč. Jana Balickoga i s. Sancje bila manifestacija Božjega milosrđa ljudima koji su bili manje povezani sa životom Crkve, a koji su ipak donekle mogli razumjeti svijet kršćanskih vrjednota, onda je svjedočanstvo o Božjem milosrđu koje je dao o. Bayzym, daleko nadišlo taj svijet. Na dalekom Madagaskaru „iz ljubavi prema Kristu posvetio je svoj život gubavcima. Služio je danju i noću onima koji su bili izopćeni iz društvenog života. Svojim djelima milosrđa prema napuštenima i prezrenima dao je čudesno svjedočanstvo Evanđelja.“ Nosio je Evanđelje „onima koji ga ne poznaju“. Prema mišljenju Ivana Pavla II., primjer o. Beyzyma bio je „najveći dar milosrđa – dovesti ljude Kristu, dopustiti im da upoznaju i iskuse Njegovu ljubav.“

¹² Riječ je o redovničkoj zajednici Družbe sestara Gospe Žalosne, koju još zovu *serafitkama*, utemeljenoj u Varšavi 1881. godine (bilj. prev.).

Poruka

Razmatrajući život ovih blaženika i vraćajući se na zaziv sv. Ivana Pavla Velikoga koji je upravio Bogu u *Činu posvete svijeta Božjemu milosrđu: ...učini da svi stanovnici zemlje dožive tvoje milosrđe...*, svjesni smo da se Papa u tom trenutku molio i za nas. Molio je najboljega Oca da i sami, iskusivši milost Njegova milosrđa, budemo oni po kojima će drugi moći doživjeti – svjesno ili nesvjesno – kako je Bog velik u Svom milosrđu da bismo Ga u svom životu mogli slaviti i blagoslivljati, da bismo mogli vjerovati da smo kao Njegova djeca u Njegovu Uskrsnomu Sinu, Isusu Kristu rođeni *za životnu nadu, za baštinu neraspadljivu, neokaljanu i neuvelu, pohranjenu na nebesima za vas*. Da bismo se mogli radovati... (usp. 1 Pt 1, 3-6).

mons. Marek Jędraszewski, nadbiskup, metropolit krakovski

Izvor: Svetište Božjega milosrđa, Krakov, u travnju 2022., uz dopuštenje
Prijevod s poljskog: Jelena Vuković; lektura: Marija Vuković